148

HANDLEIDING

Kon. Bat. Gen.
VI'
421

VOOR DEN

OPTISCHEN SEINDIENST.

UITGEGEVEN OP LAST VAN HET DEPARTEMENT VAN OORLOG.

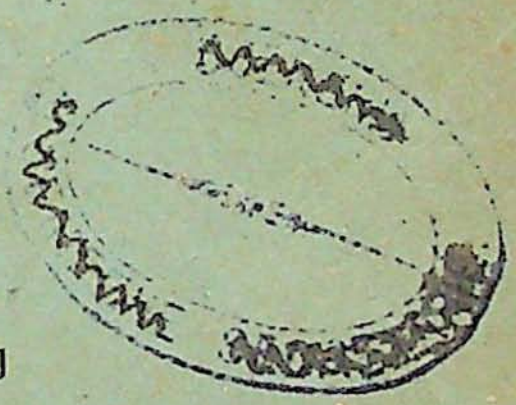

BATAVIA
LANDSDRUKKERIJ
1910.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

28 Mei

PERPUSTAKAAN NASIONAL

VI 421.

HANDLEIDING

VOOR DEN

OPTISCHEN SEINDIENST.

UITGEGEVEN OP LAST VAN HET DEPARTEMENT VAN OORLOG.

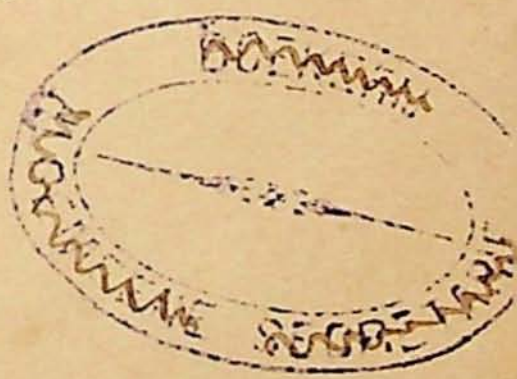

BATAVIA
LANDSDRUKKERIJ
1910.

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.

Tanggal : 1 - 7 - 2020
Nomor Induk : 1291 / PW - Mus
SIB - ID : 0020-32026760
ITEM - ID : 6209076841
Asal : Museum Pusat

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

HANDLEIDING

VOOR DEN

OPTISCHEN SEINDIENST.

---

§ 1. Inleiding.

De optische telegraphie stelt ons in staat onze gedachten kenbaar te maken aan personen die op eenigen afstand van ons verwijderd zijn. Zij maakt daartoe gebruik van teekens, die door den berichtgever op zoodanige wijze worden zichtbaar gesteld, dat zij door den ontvanger, hetzij met het oog, hetzij met behulp van kijkers of binocles kunnen worden waargenomen.

§ 2. Materieel.

Het materieel wordt verdeeld in *sienmiddelen* en *toebehooren*.

De *seinmiddelen* zijn:

Vlaggen of schijven aan stokken, lantarens, flambouwen, vuurpijlen, lichtkogels, teer en pik.

Tot het *toebehooren* worden gerekend binocles en alarmstangen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De *vlaggen* moeten zijn van stevig katoen; zij zijn halft rood, halft wit of geheel zwart. Aan iedere vlag is een stuk marlijn vastgenaaid, waarmee zij aan een stok of dunne bamboe wordt gebonden; bij gebrek hieraan mogen de vlaggen op de stokken worden gespijkerd. De vlaggen zijn 1,2 M. in het vierkant, de stokken lang 3,5 M., op kleine afstanden kunnen kortere stokken worden gebruikt.

Bij gebrek aan vlaggen kan men zich behelpen met zakdoeken of schijven van blik of eenig ander materiaal, met palmtakken enz.

De *lantarens* zijn gewone stormlantarens, ingericht voor het branden van petroleum.

De lange en korte *flambouwen* hebben onderscheidenlijk een brandtijd van 30 en 16 minuten.

Teer en *pik* geven overdag veel rook en des nachts een goed zichtbare vlam.

Zij kunnen gemengd worden met padistroo of met afval van droge bamboe enz.

Bij gebrek aan teer en pik, kan ook asphalvilt of eenige andere brandbare stof of brandbaar voorwerp worden gebruikt.

De overige hierboven genoemde seinmiddelen zijn die welke in gebruik zijn bij het wapen der Artillerie en vereischen geene nadere toelichting.

Binocles vereischen geen toelichting.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Alarmstangen bestaan uit palen of stellingen op den top voorzien van eene met zand bedekte plaat. Hierop worden lichtkogels geplaatst om, als dit noodig is, met behulp van eene vuurleiding te worden ontstoken. De kogels en vuurleidingen moeten zoo noodig tegen regen worden beschermd.

In plaats van palen of stellingen kan men levende boomen nemen, na ze van de hinderlijke takken te hebben ontdaan. Ook kan men in plaats van lichtkogels gebruik maken van teer of pik in vaten.

Als vuurleiding dient met teer of petroleum gedrenkt touw of ineengedraaid padistroo.

Ten slotte kan men ook palen in den grond steken en die omwinden met brandbare stoffen, die met ijzerdraad worden vastgebonden. De ontsteking geschiedt door eene vuurleiding of flambouw.

§ 3. Seinmethoden.

Er kan geseind worden op twee wijzen n.l.:

1°. met vlaggen of flambouwen;

2°. met alarmseinen.

De laatstgenoemde seinwijze is niet geschikt voor het onderhouden van eene geregelde telegrafische gemeenschap.

§ 4. Het seinen met vlaggen of flambouwen.

Bij deze seinmethode wordt gebruik gemaakt:

over dag: van vlaggen of schijven aan stokken:

bij nacht: van flambouwen en lantarens.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De kleuren van de gebruikte vlaggen zijn niet van invloed op de beteekenis van de seinen

Degene, die seinen afzendt, wordt genoemd *seingever*, degene die ze ontvangst *seinontvanger*; de plaatsen waar tusschen seinen worden gewisseld heeten *stations*.

Bij het seinen met vlaggen (schijven) of flambouwen wordt gebruik gemaakt van een letterschema. De letters van het alphabet worden daarbij gerangschikt als hieronder is aangegeven.

	1	2	3	4
1	*b*	*c*	*d*	*f*	*g*
2	*h*	*j*	*k*	*l*	*m*
3	*n*	*p*	*q*	*r*	*s*
4	*t*	*v*	*w*	*ij*	*z*
		a	*e*	*o*	*u*

Aanteekening,

In dit schema ontbreekt de *i* waarvoor de *j* en de *x* waarvoor *ks* wordt gebruikt.

De horizontale letterreeksen van dit schema heeten *rijen*, de vertikale *kolommen*. Van de rijen zijn de vier eerste, van de kolommen, de vier laatste genummerd.

De letters *b*, *h*, *n* en *t* worden aangeduid door vermelding van de rij waarin zij liggen zonder meer;

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de letters *a*, *e*, *o* en *u* door vermelding van de *kolom* zonder meer, de overige letters door vermelding van *rij en kolom*, waarbij het nummer van de *rij*, *het eerst* genoemd wordt.

Zoo zegt men van de letter *n*, dat zij ligt in de 3e rij, van *u*, dat zij gevonden wordt in de 4e kolom en van *w* dat zij geplaatst is in de 4e rij *en* 2e kolom.

Omgekeerd, wanneer van een letter wordt aangegeven in welke *rij*, *kolom* of *rij en kolom* zij is gelegen, kan de naam van de letter dadelijk worden gevonden. Wanneer b.v. van een letter wordt vermeld, dat zij gelegen is in de 3e rij en de 2e kolom dan volgt uit het schema dadelijk, dat bedoeld is de *q*; wordt van de letter alleen bekend gemaakt dat zij ligt in de 3e kolom, dan bedoelt men de *o*; het aanduiden van de 2e rij zonder meer duidt op de letter *h*.

Aannemende dat geseind wordt tusschen twee stations en gebruik gemaakt van *vlaggen*, dan wordt bij het seinen gehandeld als volgt:

Bij den aanvang van het seinen neemt de seiner den stok met het ondereinde in de hand van den benedenwaarts uitgestrekten linkerarm, de hand zelf midden voor het lijf; met de rechterhand houdt hij den stok vast vóór en ter hoogte van den linkerschouder: deze stand wordt „*de rust*" genoemd (Fig. 1). Bij het seinen wordt, terwijl de linkerhand zooveel mogelijk op hare plaats blijft, door den seiner de vlag zoover naar zijne linker- of rechterzijde gezwaaid, dat de punt van den stok bijna den grond raakt (1). Eene

(1) Bij het seinen op korte afstanden, kunnen wanneer de duidelijkheid daardoor niet wordt geschaad, de zijdelingsche bewegingen van de vlag worden verminderd.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

beweging van de vlag van de rust naar de linkerzijde en terug naar de rust noemt men een *slag links* (Fig. 2), dezelfde beweging naar de rechterzijde een *slag rechts* (Fig. 3).

Bij het seinen moet worden gezorgd, dat de vlag goed uitwaait: de stok moet daartoe eenigszins vooroverhellen terwijl zoodanig moet worden gezwaaid, dat de punt van den stok eene ∞ vormige figuur in de lucht beschrijft.

Om nu een letter van het alphabetschema aan te geven worden zooveel *slagen links* gemaakt, als het nummer van de *rij* der letter bedraagt en *onmiddellijk daarop* zooveel *slagen rechts* als het nummer van de *kolom* der letter aangeeft.

Om b. v. de letter *p* (die voorkomt in de 3e rij 1e kolom) te seinen, maakt men eerst drie slagen links en daarna, zonder in de rust te blijven, één slag rechts; de letter *m* wordt aangeduid door twee slagen links en vier slagen rechts. Letters, waarvan alleen de rij (kolom) moet worden aangegeven, bestaan alleen uit slagen links (rechts). Zoo wordt de *t* aangeduid door vier slagen links, de *o* door drie slagen rechts.

Bij letters die aangegeven worden door slagen *links en rechts* mag bij den overgang van de beweging van de ééne naar de andere zijde *niet* in den ruststand worden opgehouden maar moet de laatste slag links, dadelijk door den eersten slag rechts worden gevolgd. Deed men dit niet dan zoude men b. v. in plaats van *r* de letters *n o* seinen (Fig. 4, 5 en 6).

Na het overseinen van elke letter wordt de vlag weer in de rust gebracht en wordt eenige seconden gewacht alvorens met een nieuwe letter te beginnen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Is op deze wijze een woord overgeseind, dan wordt om aan te geven, dat het woord uit is, het sein »*woord uit*" gedaan; dit geschiedt door het geven van een *dubbelen slag*, welke bestaat uit een slag rechts en dadelijk daarop een slag links, waarna de stok in de rust wordt teruggebracht. (Fig. 7).

Om den seinontvanger te waarschuwen, dat men wil seinen, wordt begonnen met het sein »oproeping", hetwelk bestaat in het herhaaldelijk geven van dubbele slagen en wel zoolang tot de seinontvanger ten teeken, dat hij het sein heeft opgemerkt, dit op dezelfde wijze herhaalt.

Om nu den seinontvanger te doen zien, welke de linker- en welke de rechterzijde van den seingever is, seint deze laatste, dadelijk nadat de oproeping is beantwoord, de letter *d* (een slag links en twee slagen rechts). De seinontvanger die deze letter verwacht, weet dan, dat de linkerzijde van den seingever is gelegen aan die zijde waar één slag gemaakt is.

De seingever geeft nu een dubbelen slag en zoodra deze door den seinontvanger is herhaald, begint eerstbedoelde met het bericht te seinen.

Het sein »woord uit" (dubbele slag) wordt telkens door den seinontvanger herhaald, zoo het laatstgeseinde woord behoorlijk is overgekomen: blijft dit sein van de zijde van den seinontvanger achterwege, zoo wordt het laatstgeseinde woord door den seingever herhaald.

Is het geheele bericht uit, dan geeft de seingever *twee dubbele slagen* en strijkt de vlag; herhaalt de seinontvanger deze dubbele slagen dan is dit een teeken, dat het bericht begrepen is.

Bemerkt de seingever, dat hij zich vergist, dan seint hij dadelijk:

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

»*fout, ik begin het woord, waaraan ik bezig ben op nieuw*" en wel door de vlag 5 of meer malen naar links of rechts te slaan; nadat de seinontvanger dit sein op dezelfde wijze beantwoord heeft, wordt het onderhanden woord opnieuw door den seingever begonnen.

Komen in een berricht cijfers of getallen voor, dan wordt als het overseinen tot aan die cijfers gevorderd is, de letter *q* geseind tusschen twee dubbele slagen, daarmede aangevende, dat de daarop volgende teekens, cijfers voorstellen.

Is het seinen der cijfers afgeloopen dan worden achtereenvolgens gegeven: »dubbele slag, *q*, dubbele slag," en hernemen de seinen hunne gewone beteekenis.

De cijfers worden aangegeven als volgt:

1 door de letter *b*.
2 » » » *h*.
3 » » » *n*.
4 » » » *l*.
5 » » » *a*.
6 » » » *c*.
7 » » » *o*.
8 » » » *u*.
9 » » » *j*.
0 » » » *p*.

Op dezelfde wijze (dus met gebruik van dubbele slagen en de letter q) worden leesteekens overgeseind.

Het gebruik hiervan moet tot het strikt noodige worden beperkt.

De leesteekens worden als volgt aangeduid:

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA
PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.

komma	(,)	door	de	letter	*f.*
kommapunt	(;)	»	»	»	*q.*
dubbelepunt	(:)	»	»	»	*l.*
punt	(.)	»	»	»	*m.*
vraagteeken	(?)	»	»	»	*s.*
uitroepingsteeken	(!)	»	»	»	*v.*

Mededeelingen, die geen deel uitmaken van het bericht, de zoogenaamde *dienstseinen*, die alleen dienen om elkaar te waarschuwen voor fouten in de seinen, of gebreken in de wijze van seinen, worden voorgesteld door en overgeseind als vaste lettergroepen.

Het zijn de navolgende:

gebruik lichte vlaggen (halfrood, halfwit)..	l. v.
gebruik donkere vlaggen.....	d. v.
maak groote slagen.....	g. s.
sein langzamer.....	s. l.
sein vlugger.....	s. v.
verplaats u naar rechts (van u).....	v. r.
verplaats u naar links (van u).....	v. l.
herhaal het geheele bericht.....	h. b.
herhaal woord nummer (gevolgd door *q* en het nummer).....	h. n.
herhaal woord waaraan gij bezig zijt.....	h. w.
wachten	w.w.
voortgaan	v. v.

Deze seinen worden zoo noodig voorafgaan door het oproepingssein en de letter *d.*

Het seinen met flambouwen geschiedt geheel op dezelfde wijze als met vlaggen is voorgeschreven; daarbij moet echter *altijd* een lantaren (voetlicht) worden geplaatst vóór of iets ter zijde van den seiner. Daar

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de waarneming van de seinen met een flambouw gedaan, bij het ontbreken van dit voetlicht niet mogelijk is, mag het plaatsen van dit laatste *nooit* worden verzuimd.

§ 5. Voorbeelden.

Om de wijze van seinen en het gebruik van de dienstseinen duidelijk te maken zal worden gegeven een voorbeeld van een bericht dat zonder stoornis wordt overgeseind en een, waarbij storingen van verschillenden aard voorkomen.

Eerste Voorbeeld.

Wanneer moet worden overgeseind het bericht:
»Ik zet 12 u. marsch voort",
dan worden door seingever en seinontvanger achtereenvolgens de volgende seinen gewisseld:

Seingever.	*Seinontvanger.*
Oproeping.	
	Oproeping.
d dubbele slag.	
	dubbele slag.
i *k* dubbele slag.	
	dubbele slag.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

seingever.	*seinontvanger.*
z	
e	
t	
dubbele slag.	
	dubbele slag.
dubbele slag.	
	dubbele slag.
q	
dubbele slag.	
	dubbele slag.
b	
h	
dubbele slag.	
	dubbele slag.
q	
dubbele slag.	
	dubbele slag.
u	
dubbele slag.	
	dubbele slag.
m	
a	
r	
s	
c	
h	
dubbele slag.	
	dubbele slag.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

seingever.	*seinontvanger.*
v	
o	
o	
r	
t	
twee dubbele slagen (de vlag wordt gestreken).	twee dubbele slagen. (de vlag wordt gestreken).

N.B. In dit geval zou het beter geweest zijn in plaats van het cijfer »12" het woord »twaalf" te seinen.

Een dubbele slag wordt gewoonlijk voorgesteld door een ×. Dit zal in het volgende voorbeeld ook geschieden.

Tweede Voorbeeld.

Er wordt verondersteld, dat de seingever heeft postgevat op een heuvel, die gedeeltelijk kaal, gedeeltelijk met opgaand hout begroeid is; hij heeft zich zoodanig opgesteld, dat hij zich voor den seinontvanger afteekent tegen het geboomte en seint met een lichte (half rood, half witte) vlag. Het is nevelachtig.

Het over te seinen bericht luidt:

»*zendt korporaal Lender over Lio naar Hoofdkwartier*", welk bericht zonder gevaar voor onduidelijkheid (zie ook verkortingsstaat) kan worden verkort tot:

»*Zendt kor. Lender over Lie naa Hkw.*".

De te wisselen seinen, mede als gevolg van ver-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

schillende storingen zijn aangegeven in onderstaanden tabel.

Seingever.	*Seinontvanger.*
× × × × × × × × ×	× × × × × ×
d × *z* *e* *n*	×
	(Terwijl nevenstaande seinen worden gegeven, bemerkt de seinontvanger, dat hij tengevolge van de luchtgesteldheid slecht waarneemt; hij meent verbetering te verkrijgen door de seinen zich te doen afteekenen tegen de lucht, waartoe de seingever op het kale gedeelte van den heuvel zal moeten postvatten; hij seint daarom): × × × × × × ×
(De seingever breekt het aangevangen woord af en geeft) × × × × × × ×	(Alvorens een sein te geven moet de seinontvanger zijn linker-

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Seingever.

×

×

(De seingever geeft gevolg aan het verzoek om zich naar rechts te verplaatsen, en komt nu te staan op het kale gedeelte van den heuvel: hij verzuimt hierbij te bedenken dat hij thans eene donkere vlag moet gebruiken en geeft met de lichte vlag)

× × × × × × ×

d

×

z
e
n
d

×

Seinontvanger.

zijde kenbaar maken en geeft dus)

d

×

v
r

×

× × × × ×

×

×

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Seingever

k
o

(Het onderhanden woord wordt afgebroken)
× × × × × ×

×
(De seingever neemt nu de zwarte vlag en begint het laatste woord op nieuw:

k
o
r
×

Seinontvanger.

(De seinontvanger die door het gebruik van de verkeerde vlag toch al moeilijkheden bij de opneming van het eerste woord heeft gehad, besluit thans op de fout te wijzen en om het gebruik van eene donkere vlag te vragen; hij geeft daartoe);

× × × × × ×
(het seinen van de letter *d* als waarschuwing is thans niet meer noodig)

d
v
×

×

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Seingever.

l
e
n
n

(Hier vergist zich de seingever door een *n* in plaats van eene *d* te seinen; hij bemerkt dit en geeft *fout*)

× × × × × ×

l
e
n
d
e
r
×

o
v
e

Seinontvanger.

× × × × × ×

×

(Daar de seingever onwillekeurig vlugger is gaan seinen en de nevel meer en meer de waarneming bemoeilijkt, vraagt de seinontvanger om langzamer te seinen en doet daarom):

× × × × × ×

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Seingever.

(De seingever breekt af en geeft)

× × × × ×

×

(Het afgebroken woord wordt nu op nieuw begonnen)

o
v
c
r
×

l
j
o
×

× × × × × ×

×

Seinontvanger.

s
l
×

×

(De nevel is thans zoo dik geworden, dat de seinontvanger zijne waarnemingen niet meer vertrouwt, hij vraagt daarom: »wachten".

× × × × × × ×

w
w
×

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Seingever.

× × × × × ×

×

(De seingever begint nu met het woord waarvan de ontvangst nog niet bericht is dus):

l
l
o
×

n
a
a
r
×

h
k
w
×

(En strijkt de vlag).

Seinontvanger.

(Na eenigen tijd acht de seinontvanger waarneming weder mogelijk en vraagt om voort te gaan).

× × × × × ×

v
v
×

×

×

× ×

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Seingever.

(Neemt de vlag weer op):

× × × × × ×

×

(De seingever ziet hieruit, dat hij het 5e woord moet herhalen en geeft):

l
e
n
d
e
r

× ×

(en strijkt de vlag).

Seinontvanger.

(De seinontvanger is echter niet zeker van den naam van den korporaal en vraagt herhaling daarvan aldus):

× × × × × × ×

h
n
q
n
×

× ×

(en strijkt de vlag).

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

§ 6. Het seinen tusschen meer dan twee stations.

Het kan voorkomen, dat geseind moet worden tusschen twee stations, die elkaar niet kunnen zien of op te grooten afstand van elkaar zijn gelegen, dat de seinen duidelijk zouden kunnen worden waargenomen. In dat geval maakt men gebruik van een of meer *tusschenposten.*

Wordt eene tusschenpost opgericht en wil de seingever een bericht naar den seinontvanger verzenden, dan doet hij als of er geen tusschenpost was en geeft de seinen als in § 4 gezegd.

De tusschenpost neemt die seinen over juist zooals ze door haar worden waargenomen, zonder zich om de beteekenis te bekommeren.

Wanneer *meerdere* stations het seingevende kunnen waarnemen dan seint dit laatste na de »oproeping" die door alle beantwoord wordt, den naam of namen van het station of de stations, waarvoor het bericht bestemd is; die namen worden natuurlijk verkort, en zoo zij aan den seingever niet bekend mochten zijn, vervangen door het adres van het bericht De stations, wie het bericht niet aangaat behoeven aan de daarop volgende seinen geen aandacht te schenken.

§ 7. Het seinen met alarmseinen.

Seinmiddelen: vuurpijlen, lichtkogels, teer en pik.

Het seinen met alarmseinen berust op van te voren gemaakte overeenkomsten.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Aan het oplaten van één vuurpijl kan men b. v. de beteekenis hechten: »ik vraag versterking" e. d. g.

Door met zulke eenvoudige seinmiddelen plaats te nemen op domineerende punten kunnen eenvoudige berichten snel over groote afstanden worden overgebracht.

Het spreekt van zelf, dat dergelijke seinmiddelen goed moeten worden bewaakt en er goed moet worden uitgezien. De afgesproken beteekenis der seinen moet van te voren worden *opgeschreven*. Met vuurpijlen seinende tusschen twee stations, kan men op een station eerst een vuurpijl afsteken als *oproeping*, waarop dan met een vuurpijl wordt geantwoord: men is dan zeker, dat de seinen worden opgemerkt.

Bij het seinen met vuurpijlen dient men te zorgen, dat deze niet scheef gaan; een vuurpijl die niet behoorlijk in de lucht gaat wordt wellicht door den seinontvanger niet opgemerkt en kan tot noodlotige verwarring aanleiding geven.

Bij het seinen met alarmseinen bepale men zich tot het meest eenvoudige en het hoogst noodzakelijke.

§ 8. Dienst op de stations.

De dienst op de stations wordt geregeld door den betrokken compagnies- (batterij-, eskadrons- ,fort-) commandant of daarboven gestelde autoriteit.

In het algemeen gelden daarbij de volgende regels:

Het *personeel* van de stations bestaat uit een *waar-*

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

nemer (gegradueerde) en een *seingever*, voor elke richting waarin moet worden geseind.

Hierbij worden zoo noodig ordonnansen ingedeeld. Al het personeel te zamen vormt de *seinbrigade;* de oudste waarnemer is *stationschef*.

Bij de keuze van de *plaats* der stations dient in het oog te worden gehouden dat de achtergrond (d. i. het vlak, waartegen zich de seinen voor den seinontvanger zullen afteekenen) van veel invloed is op de duidelijkheid van de teekens. Men kieze het opstellingspunt zoodanig dat de kleur van den achtergrond zoo gelijkmatig mogelijk zij; bij een donkeren achtergrond gebruikt men dan lichte (half- wit, half-rood) vlaggen, bij een lichten achtergrond zwarte vlaggen.

De onderlinge afstand van de *stations* hangt van terrein- en weersgesteldheid af en bovendien van de middelen tot waarneming waarover wordt beschikt.

Van den seindienst mag alleen gebruik worden gemaakt door of op last van dengene onder wiens bevelen of toezicht de seinbrigade staat, door hoogere autoriteiten of op hun last door Adjudanten en door Stafofficieren.

Bovendien mag de stationschef, die seinen laten doen, die hij voor eene goede regeling van de gemeenschap noodig acht.

Alle te verzenden en ontvangen berichten heeten *telegrammen*. Zij moeten bij de meest mogelijke duidelijkheid, zoo kort mogelijk zijn; de duidelijkheid

mag nooit door kortheid lijden. Bij het overseinen *kan* gebruik worden gemaakt van den hierbij gevoegden verkortingsstaat; is de seinontvanger met het gebruik der verkortingen minder vertrouwd, hetgeen b. v. blijkt uit het vragen van herhalingen dan moet het gebruik van dien staat achterwege blijven.

Alle te verzenden berichten worden van te voren *opgeschreven*. Zoodra het telegram is overgeseind teekent de stationschef er op aan den datum en het uur waarop de goede ontvangst is bericht.

Op het station van ontvangst worden alle seinen zooals zij aankomen één voor één opgeteekend; na ontvangst van het geheele telegram, wordt het na het herstellen der gebruikte verkortingen tot hunne juiste beteekenis, opgeschreven en verzonden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

VERKORTINGSSTAAT.

Aanval	av	Colonne	cl
Achter	a	Communicatie	comm
Achterhoede	ah	Commandant	k
Adjudant	adj	Compagnie	cie
Administratie	adm	Controleur	ctl
Afdeeling	afd		
Affuit	af	Detachement	det
Afzender	az	Doorzoekingspa-	
Alang-Alang	al	trouille	dzpat
Ambulance	amb	Dwangarbeider	ko
Antwoord	an	Dynamiet	dy
Artillerie	art		
Assistent-Resident	ar	Eskadron	esn
		Examineertroep	extr
Bajonet	baj		
Bamboe	bm	Flank	fl
Bandjir	ban	Flankdekking	fld
Bataillon	ba	Front	fr
Batterij	batt	Frontbreedte	frb
Benteng	be	Frontverandering	frv
Bevolking	bev		
Bewapening	bew	Gedetacheerd	ged
Bijvoorbeeld	bv	Geheim	geh
Blokhuis	bl	Geneeskundige	
Buis	b	dienst	genkd
Buskruit	bkt	Generaal	g
		Generale staf	gs
Cavalerie	cvl	Genie	gn
Chef	c	Gevecht	gev

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Gewonde	gew	Majoor	maj
Granaat	gra	Materieel	mat
Granaatkartets	grnk	Minuten (tijdsopgave)	m
Herkenningsteeken	herk	Missigit	mis
Heuvelachtig	hgtg	Munitie	mun
Hinderlaag	hind		
Hoofd	h	Namiddag	n
Hoofdkwartier	hkw	Nederlaag	nedl
Hoogte heuvel)	hgt	Nommer	no
Hospitaal	hp	Noord, noordwaarts	nd
Infanterie	inf	Oever	oe
Inrukken	inr	Officier	o
Intendant	int	Officier van gezondheid	og
Kampong	kpg	Onderofficier	oo
Kapitein	kap	Ondersteuning	ond
Klappertuin	klt	Ondoordringbaar	oddb
Koelie	ko	Oost oostwaarts	ot
Kolonel	kol	Op last	ol
Kommandant	k	Operatiebasis	apb
Korporaal	kor	Opperbevelhebber	opbev
Krijgsgevangene	krg	Ordonnans	ord
Kwartiermeester	kw	Overste	ov
		Overvalling	ovv
Leger	l	Overwinning	overw
Levensmiddelen	lvm		
Linker, links	li	Patrouille	pat
Loopgraaf	lpg	Peleton	pel
Luitenant	lt	Pionier	pn
		Positie	pos
Magazijn	mag		

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Rechter, rechts	re	Veldwacht	vwa
Reserve	res	Veiligheidsmaat-	
Resident	r	regelen	vm
Rivier	ri	Verkenning	vk
		Versperring	versp
Sawah	sa	Versterking	verst
Schildwacht	swa	Vervolgen (ing)	verv
Sectie	sie	Vijand	vij
Sergeant	sgt	Vijandelijk	vijdk
Sluippatrouille	slpat	Vleugel	vl
Soldaat	sol	Voor	v
Spoorweg	sp	Voorhoede	vh
		Voormiddag	v
Tandoe	td	Voorpost (— en)	vp
Terrein	ter		
Tereingolving	terg	Waarschuwing	wsch
Terugtocht	tt	Wacht	wa
Tirailleur	tir	Water	wr
Tirailleurlinie	tirl	West (westwaarts)	wt
Troep	tr		
Troepenmacht	trm	Zijtroep	zijtr
		Zuid (zuidwaarts)	zd
Uur (tijdopgaaf)	u		

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA
PERPUSTAKAAN NASIONAL RI

Fig:1. Rust.

Fig:2. Slag links.

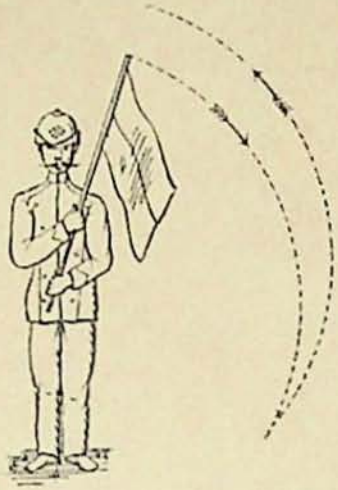

Fig:3. Slag rechts.

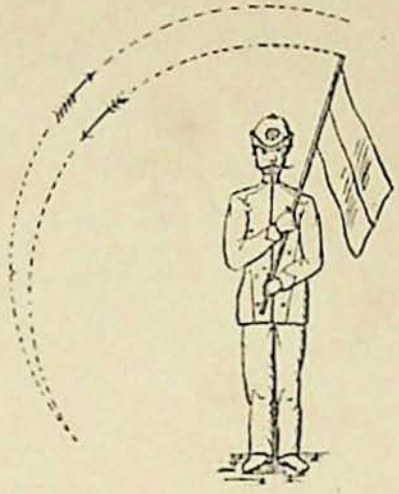

Fig:4. Letter N.

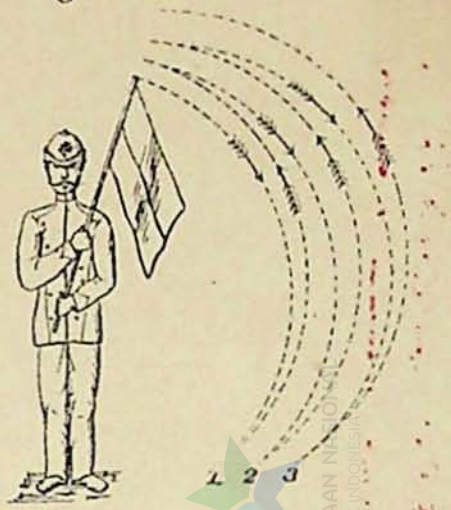

Fig:5. Letter O.

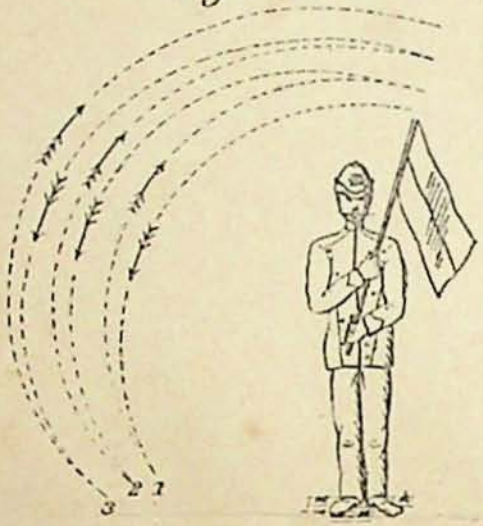

Fig:6. Letter R.

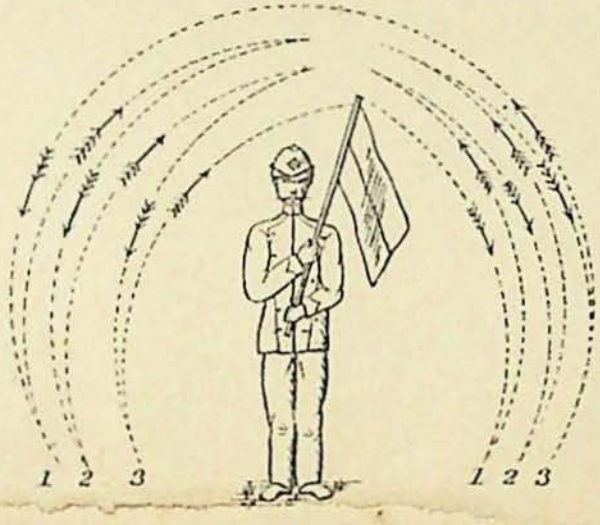

Fig:7. Dubbele slag.
(woord uit)

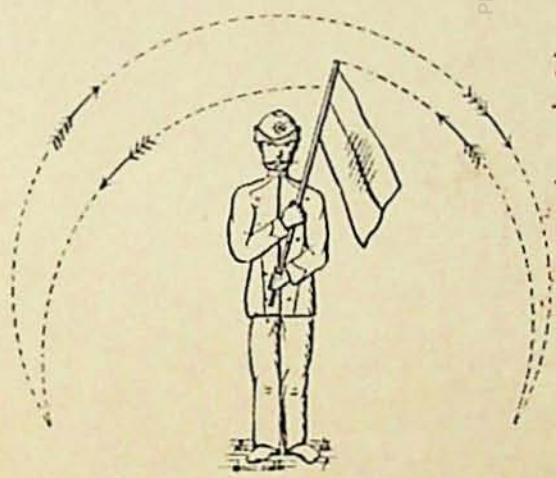

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

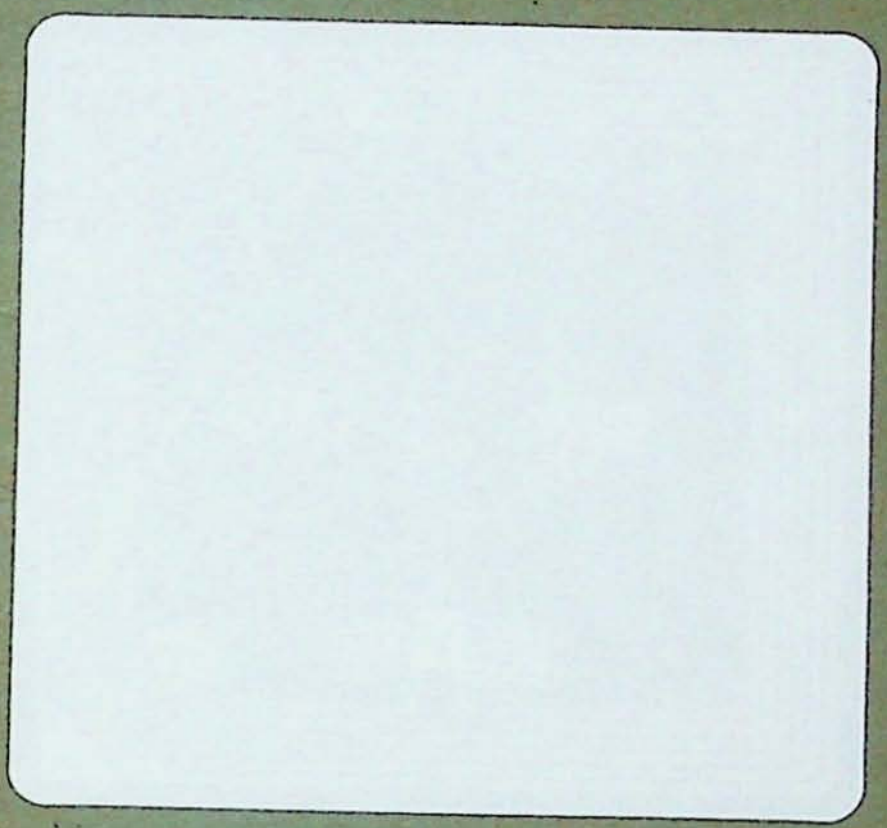

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA